

RIK SMITS

Smits met de East All Stars in 1998 in Madison Square Garden, NYC.

ANDERE TIJDEN SPORT
ZONDAG, NPO 1, 22:10 UUR

Van zero naar hero – over de carrière van Rik Smits uit de zomerzevenkamp-serie.

LANG GELEDEN

Rik Smits (Eindhoven, 1966) had in zijn jeugd jaren zijn enorme lengte vaak vervloekt, maar hij werd er een superster mee. Over de aanloop naar een wereldwedstrijd.

Het is 8 februari 1998. Rik Smits is in New York, een stad die hij doorgaans het liefst zo snel mogelijk weer verlaat, ware het niet dat hij in hartje Manhattan een fijne Belgische frietkot weet te zitten. Na veertien jaar in de Verenigde Staten is hij – als basketballer en mens geschoold aan de universiteit van Poughkeepsie

– grondig veramerikaniseerd, en als hij Nederlands spreekt, infiltreren Engelse woordjes zijn zinnen, *you know*, maar toch: voor een zak patat kun je hem nog altijd wakker maken. Ook voor drop, trouwens. Vrijwel elke Nederlandse journalist die hem bezoekt neemt het spul voor hem mee en hoort zijn gastheer smakkend vertellen over diens avonturen in de NBA, de Amerikaanse profcompetitie waarin hij sinds 1988 uitkomt voor de Indiana Pacers.

Smits, 31 jaar oud, is op werkbezoek. Voor het eerst mag hij meedoen in de zogeheten All Star Game, een jaarlijkse exhibitiewedstrijd tussen Oost en West waarin de beste basketballers van de NBA het tactische keurslijf afschudden en hun veelal op straat verworven kwaliteiten onversneden etaleren. Smits is als reserve geselecteerd door de NBA-coaches, nadat de fans, die de tien startende spelers mogen kiezen, hem ondanks zijn lengte van 2.24 meter over het hoofd hebben gezien. Vreemd is dat niet. Sommige van zijn collega's zijn wandelende *billboards*, charismatische mannen met praatjes, gehuld in Italiaanse maatpakken; Smits is de eeuwig zwijgende, bijna verlegen jongen uit Eindhoven die het liefst vale spijkerbroeken draagt en verlangt naar anonimiteit. Zijn spel? Verfijnd, maar wars van speelsheid.

Dus ja, natuurlijk valt hij die avond uit de toon in Madison Square Garden, door basketbalfans aangeduid als *The Mecca*, waar de overgevlogen familie Smits de tribune deelt met sterren als Jack Nicholson, Prince en Muhammad Ali. Ze komen voor Michael Jordan van de Chicago Bulls, de beste basketballer aller tijden die na het seizoen wel eens afscheid zou kunnen nemen. Of anders wel voor Kobe Bryant van de Los Angeles Lakers,

een 19-jarige aspirant-Jordan met een opvallend gebrek aan plankenkoorts. Smits dient als figurant, beseft hij, maar wat geeft het? 'Hij verdient het om hier te zijn,' zegt NBC-commentator en oudkampioen Bill Walton aan de rand van het veld. En toch voelt Smits zich als het kind in de snoepwinkel, omringd door zijn favoriete dropjes. Hij smult van de ambiance.

Na ruim acht minuten komt zijn lange, bleke gestalte voor het eerst van de bank. Een schotje.

Plof.

Raak.

Smits is een bekwaam schutter, zeker voor iemand van zijn lengte. Die komt hem nu, als basketballer, goed van pas, maar hoe vaak had hij zijn postuur als kind niet vervloekt? In Nederland, het →

Door Gaston Melis

MOTORIEK

In de eerste jaren van zijn basketbalcarrière was er nog niets dat erop wees dat Rik Smits zou uitgroeien tot NBA-ster, zo weet VARAgids eindredacteur Gaston Melis – destijds teamgenoot van Smits.

Ik had hem al zien rondlopen in de Eckart Sporthal in Eindhoven: een buitenproportioneel grote tiener, die zich houtenig voortbewoog en niet goed kon dribbelen. Rik Smits, ruim twee meter tien, speelde bij Almonte, de tweede club van Eindhoven. Na een fusie, in seizoen 1982/83 werd Rik toegevoegd aan PSV Kadetten 1, waar ook ik voor het eerst mocht aanschuiven. We kwamen in een talentvol team dat in de jaren daarvoor met overmacht kampioen was geworden. Rik werd onthaald als een extra wapen.

Op doordeweekse trainingen deed de ingetogen Rik enthousiast mee, maar hij had moeite ons tempo bij te benen. Door zijn trage motoriek liet hij strakke passes regelmatig door zijn handen schieten. Hij bewoog zo langzaam over het veld, dat wij al bezig waren aan de volgende aanval als hij nog terug sjokte van de vorige. Springen deed hij niet, waarom zou hij? Hij miste daardoor meer dan hij scoorde. Ons extra wapen schoot vooral losse flodders.

Op zondagochtend werd in een oude gymzaal aan de Frankrijkstraat in Eindhoven extra getraind door de beste spelers uit alle leeftijdsgroepen, kadetten, junioren en senioren (onder hen ook de huidige burgervader van Breda, Paul Depla, een verdienstelijke spelverdeler die vanwege zijn opvliegende karakter niet zelden met vijf fouten het veld moest ruimen). Als nieuwkomers mochten wij ook aan de trainingen deelnemen, ik als jongste speler, Rik als langste. Maar Rik had heel andere plannen voor zijn zondagochtend. Dat hele basketbal lag hem niet echt. Twee keer trainen in de week vond hij meer dan genoeg. Liever bracht hij de zondag door, knutselend aan zijn brommertjes. Zijn grote ambitie: monteur worden.

Ook als wij op de buitenveldjes speelden in Vlokhoven of Strijp, moesten we Rik er aan de haren bij

slepen. Als hij meer zou trainen, voorzagen wij een grote toekomst voor hem. Hij nog niet.

De doorbraak kwam aan het eind van het seizoen. We hadden in onze Eckarthal verrassend verloren van onze naaste concurrent. Gedreven tot op het bot wonnen we de uitwedstrijd, zodat een beslissingswedstrijd noodzakelijk was. Op neutraal terrein in Schijndel, gesteund door een enorme supportersschare, speelden we de wedstrijd van ons leven. De opdracht aan Rik was simpel: zorg dat je onder de ring staat, dan krijg je een boogbal en hoef je alleen maar te draaien en te scoren. Ineens liet Rik de centerbeweging zien die hem tijdens trainingen was uitgelegd. Ineens plukte hij rebounds uit de lucht, dunkte hij ballen door de ring, in plaats van ertegen, en schoot hij ballen van binnen de bucket raak. We wonnen met meer dan twintig punten verschil.

Het jaar erop werd Rik steeds beter, sneller en sterker. Langzaam groeide bij hem het geloof dat basketbal iets voor hem zou zijn. Zijn ambitie groeide met hem mee. Hij werd uitgenodigd voor Oranje, trainde mee met Nashua Den Bosch en kreeg aan het eind van het jaar een *scholarship* aangeboden voor Marist College. En ineens was hij weg.

In de zomer van 1991 bezocht ik de Market Square Arena in Indianapolis. Afgezien van zijn beeltenis in de ontvangsthal, was er van Rik geen spoor te bekennen. Hij zat waarschijnlijk ergens te sleutelen aan een motor. Precies zoals hij altijd had gewild. ←

land van kleine deurtjes en altijd maar bukken, was hij een curiositeit, werd hij alsmat nagestaard en soms gepest. Ja, het was koud daarboven. En soms een beetje eenzaam. Pas in Amerika werd de slungelige jongen met ontzag, en niet zelden met jaloezie bekeken.

‘Wat is het heerlijk om zo lang te zijn,’ verzucht Walton als Smits de bal van dichtbij in de basket legt, alsof hij een eitje terugplaatst in een verlaten vogelnest. Maar net als de commentator, zelf ooit een door blessures geplaagd top-talent, kent Smits de keerzijde van het reuzenbestaan. Pijnvrij speelt de Nederlander zelden. Knieën, rug en enkels protesteren in een lijf dat niet voor topsport bedoeld kan zijn. Vooral zijn voeten – schoenmaatje 54 – bezorgen hem problemen, zenuwen zijn ingekneld. Alsof er knikkers in zijn gewrichten zitten, zo beschrijft hij de pijn op slechte dagen. De steken trekken dan als elektrische schokken naar zijn tenen.

Even dacht hij aan stoppen, maar het

was de legendarische Larry Bird, zijn eerstejaars coach bij de Indiana Pacers en vanavond in New York op de bank bij Team Oost, die Smits van gedachten deed veranderen en hem doorverwees naar zijn oude fysiotherapeut in Boston. Die zorgde voor verlichting, en indirect voor het indrukwekkende spel dat leidde tot zijn uitverkiezing in het All Star-team. De ultieme erkenning voor een voormalig buitenbeentje dat tijdens zijn eerste jaren in Indiana dienst deed als zondebok, zowel voor supporters als media. Liep het weer eens niet, dan was de bonenstaak met het vlassnorretje en de hoog opgetrokken, witte kousen snel gevonden.

Nu is hij *The Dunking Dutchman*, een van de populairste spelers in geschiedenis van de club, en mag hij Michael Jordan voor een avond zijn teamgenoot noemen. Gek, maar het klikt tussen de schuchtere Brabander en de extraverte wereldster, de bekendste sporter van het moment. *His Royal Airness* – Smits mag ‘jij’ zeggen.

Ongeveer zes minuten voor tijd vindt de

Amerikaan zijn gelegenhedencenter met een passje dat de Nederlander vangt en in één vloeiende beweging – *behind the back!* – doorspeelt naar de vrijstaande Jayson Williams van de New Jersey Nets, die eenvoudig kan scoren. Op de reservebank vallen miljonnairs van verbazing van hun stoel, en zelfs bij Smits is bij hoge uitzondering sprake van emotie: met gestrekte armen en een wapperend matje rent hij terug naar zijn eigen helft, waar hij van Jordan een bemoedigend tikje op de bips krijgt. ‘*He’s from The Netherlands,*’ zegt commentator Walton tegen de 600 miljoen Amerikanen die thuis meekijken.

Rik Smits is de naam. ←

In 2000 beëindigde Rik Smits zijn carrière bij de Pacers na de verloren NBA-finale tegen de Los Angeles Lakers. In 2007 werd hij door de fans in Indiana verkozen als nummer vier op de ranglijst van populairste Pacers aller tijden.

SPORTCOLUMN | CÉCILE KOEKKOEK

DAT WAREN NOG EENS TIJDEN

Als een ware *granny* verzuchtte ik tegen Mats (12): ‘Dat waren nog eens tijden.’

We keken naar een uitzending van *Andere tijden sport*, waarvoor hij speciaal mocht op blijven. Een beetje algemene ontwikkeling kan geen kwaad tenslotte.

Onderwerp van de uitzending: de Champions League-finale van 1995.

Oftewel: de goal van Patrick Kluivert.

Of, iets weemoediger: De laatste keer dat een Nederlandse club de Champions League won.

Want dat deed Ajax, in 1995.

Twintig jaar geleden.

En ik was 22.

Een jaar of vier daarvoor had ik mijn geliefde stad Breda verlaten voor de hoofdstad, dat al snel ook maar gewoon een dorp bleek te zijn.

Onder mijn studiegenoten bevonden zich nauwelijks voetbal-liefhebbers, dus ik moest het doen met een vriend die weliswaar weinig op had met voetbal, maar wel van bier en blower hield.

En dus ook van een feestje.

Dientengevolge stonden we de dag na de finale in Wenen te gillen op het Museumplein, waar Ajax werd gehuldigd. En niet veel later, meegezogen door de massa, voetballers in een bus en op een boot toe te schreeuwen.

Danny Blind zwaaide en blies een kus mijn kant op, althans, volgens mijn inmiddels dronken gezelschap, maar ik geloofde hem graag.

‘Dat waren nog eens tijden,’ verzuchtte ik nog maar eens.

We keken naar de opstelling, met toen nog maximaal drie buitenlanders in het veld.

Van der Sar, Reiziger, Blind, F. de Boer, Rijkaard, Seedorf (53. Nwanko Kanu), Davids, Litmanen (70. Kluivert), Finidi, R. de Boer, Overmars – ook Mats kende ze allemaal.

Om over de Italiaanse opponent maar te zwijgen.

Simone!

Donadoni!

Maldini!

Baresi!

Maar het allermooist aan de *nineties* was toch wel dat we elke zondagavond om kwart over tien door Annette van Trigt werden bijgepraat over de Spaanse en Italiaanse competitie. En dat we dan weer helemaal op de hoogte waren, zonder elke dag 389.650 keer via 435.876 apps het transfernieuws te hoeven checken.

Dat waren nog eens tijden.

